

Ruth di buka Ago di ini adina

Ruth di sina sina amuta nufa bi *Ourefeidena vene tora* di ruda reyadi di medari. *Ruth*, kaere bi Moab rema yokoi, bi Israel rumana meyo. Ini maruka muyeyori, *Ruth* bi ini radini Israel rema ma Israel di Sei rofu uka maro. Kamini ini usika ourena di utari gutuna bi rumana ruaka meyo ma David, kaere bi Israel di kini buni vayavaya yokoi maka, di bobada niyo.

Ourefeidena vene tora di oteimana sina bi Sei di vene fufuta maradiri no yaku maro. *Ruth*, kaere bi yava ika rema, yaku Sei rofu mokena vari gira aeyo. Makai resi Sei yaku buni tora gade maro ma ina yaku ini mokena vari gira aena venesa yokoiri niyo.

Beika sina ideri

Naomi *Ruth* sa Bethlehem taoniri dairiyadi 1.1–22
Ruth bi Boaz baku reyo 2.1—3.18
 Boaz *Ruth* meyo 4.1–22

Elimelech ini rema midasa Moab gaganiri roku reyadi

¹ Senagi senagi, mirona ituari ourefeidena vene tora amegamadiri,* adabo minari negau niyo. Bethlehem amiye yokoi Judah ri, ini rema ma rumana mida remanusa, Moab gaganiri roku

* **1:1:** Kini de ameyo.

reyadi. ² Mina amiye di roka bi Elimelech ma ini rema di roka bi Naomi, ma ini mida remanu di roka bi Mahlon ma Chilion. Ina bi Ephrathah vene, Bethlehem taoni, Judah gagani vene. Ma disi Moab gaganiri amegamadi. ³ Amegamadiri, Naomi di maruka Elimelech muyeyo, ma ini rumana mida remanusa amegamadi. ⁴ Moab rema meyadi, ini roka bi Orpah ma Ruth. Lagani vana ufo amegamadiri, ⁵ Mahlon ma Chilion ka muyeyadi ma Naomi bi maruka ma mida de inike amegamo.

Naomi ma Ruth Bethlehem ri dairiyadi

⁶ Gabi Moab ri neideyo bi VARIKA AMIYE yaku amiye di rauna moyari aedesi iruku rau regamo. Naomi ini radini remanusa mina gagani ferei digi dogo reyadi. ⁷ Ini radini remanusa, ini amegamadi sana feresi Judah gagani di ida moyadi. ⁸ Kamini Naomi yaku ini radini remanu rofu niyo, “Ya remanu yi nono di yavari dairigedi. VARIKA AMIYE buni tora gade ya rofu moi ogau rebigo, na rofu ma yi muyenari regamadi kana. ⁹ VARIKA AMIYE ya remanu rofu yi gado varyaganedi rumana bouna ya mago.”

Kamini ina remanu fuka reyo ma rema remanu isaka nigasa ¹⁰ niyadi, “Una bi yi vene rofu yasa gogo dairigifa.”

¹¹ Idu Naomi yaku niyo, “Dairifa nai vefa vene. Beika maina nasa baegedi? Ye nai rumana mida be moigida, ma yi maruka nigedi ba? ¹² Rautu dairifa, nai vefa vene. Na bi rumana moina rofu, kamini ugava niyaka. Gokai beika nai mokenari uka mokedo gua urusari maruka nufa mida evata

rigida ¹³ ma ina tora nigedi vonisi, ya bi ina tua de regedi. Ya bi na tua de resi de megedi ba? Ide, nai radiyaka, na rofu bi vegu gira tora, yi vegu kana de, ini adina VARIKA AMIYE na rofu gedu maro.”

¹⁴ Mina neideyadiri dudusa isaka niyadi. Kamini Orpah yaku ini radini fuka resi yuata niyo, idu Ruth yaku ini radini moi gira reyo. ¹⁵ Naomi yaku niyo, “Na ve kumo, yi nabore bi dairido ini vene ma ini sei† rofu. Ini vegu kana re.”

¹⁶ Idu Ruth nikabai reyo, “Ya feresi dairigida na ni guba ga re. Goidu digiya na ka digida, ma goidu amegiya na bi yasa amegida. Yi vene bi nai vene ma yi Sei bi nai Sei. ¹⁷ Goinari muyegiya na ka muyegida, ma mironari na guri aegedi. VARIKA AMIYE yaku kaunava gira gira na maraine, muyena yaku maka una gaima rigo vonisi.”

¹⁸ Naomi yaku Ruth veyori, bi inasa dina vata rego, mina resi dairiyainedi ni guba de reyo.

¹⁹ Ye ina remanu disi Bethlehem ri okiyadi. Bethlehem okiyadiri, rautu vene vesi tururu reyadi ma rema vene yaku ago ni tona dudu niyadi, “Aee, mirona bi Naomi ba?”

²⁰ Ina vene rofu niyo, “Naomi vo nisi nai roka ga nifo, idu nai roka Marah‡ nifo, adina VARIKA AMIYE Vava yaku nai vegu di ida moi gira reyo.

²¹ Na bi gugura fore nufa diyaka, idu VARIKA AMIYE yaku notoka na moi dairiyo. Beika resi Naomi roka nidedi? Adina VARIKA AMIYE yaku

† 1:15: sei; ba sei vene. ‡ 1:20: Naomi....Marah: Hebrew agori Naomi bi “safi” idu Marah bi “gira.”

esika na maro, VARIKA AMIYE Vava yaku no na fafau aeyo.”

²² Ye Naomi, ini Moab radini Ruth ya ota risi Moab gagani feresi Bethlehem ri dairiyadi, barley§ ini butu butu rena di medari.

2

Ruth bi Boaz di murori moimai regamo

¹ Ma Naomi bi ini usika ourena nufa ini maruka di eta rofu, Elimelech rubu rofu, roka nufa ma gugura nufa amiye, ini roka bi Boaz. ² Ma Ruth Moab rema Naomi yaku niyo, “Na ni kumo murori nesi barley ada bubudo fereyadi butu rigida. Nai mokei vava reida amiye yokoi yaku na moigo ma inasa moimai regida.”☆

Ma Naomi yaku ina rofu niyo, “Mo bovo, nai vefa.”

³ Ye Ruth yaku murori nesi moimai vene usi digamo, moiga ferena barley ada bubudo butu rigamo. Iniye veyo ina bi Boaz di muro, kaere bi Elimelech di ruburi, moimai reyo.

⁴ Mina ituari Boaz Bethlehem gutuna okisi baeyo ma moimai vene rofu niyo, “VARIKA AMIYE bi yasa!”

Ina yaku nikabai reyadi, “VARIKA AMIYE yaku buni tora gade ya mabobigo!”

⁵ Ma Boaz yaku moimai ourefeidenana amiye nikaiteyo, “Mirona bi kaere rema ofi?”

⁶ Ourefeidenana amiye yaku nikabai reyo, “Ina bi Moab gagani rema yokoi, kaere bi Naomi sa Moab

§ 1:22: barley: Ina bi witi, koni o raisi asini. ☆ 2:2: Lev 19.9–10; Deut 24.19

gagani gutuna dairi baeyadi. ⁷ Mina rema yaku niyo, ‘Na ni kumo moimai vene usi barley butu rigida.’ Murori nesi moimai kora reyo uriyaku gutuna uriyenau niyo, minari bi neitua maka duduburi asa moiyo.”

⁸ Resi Boaz yaku Ruth niyo, “Nai vefa, nai mokena sina buni ya nigida. Bouna sanari ga butu ri, idu mina murori maka nai moimai rema venesa maka moimai re. ⁹ Murori rumana vene yaku nugasi butu rededi mina rema vene usi digasa tuta butu ri. Na bi rumana vene nioteimaraka, ga ya avaka moyaganedi, ma koru vaigiyari moimai rumana vene yaku koru biyori usi aeyadi mina moisi iri.”

¹⁰ Ye Ruth neideyori bi kuri agu risi ini ne kono masi Boaz rofu niyo, “Beika buni baku reyaka, na bi yava ika rema ma beika resi na rofu yi uka na maisa?”

¹¹ Boaz yaku nikabai reyo, “Yi maruka muyeyo gutuna baeyo ya yaku yi radini rofu beika regamo bi na niyadi, gokai yi nono baba ma yi ode yava feresi ma amiye toto venesa ameisa. ¹² VARIKA AMIYE yi beika buni reyo ini obini dairi ya mago. VARIKA AMIYE, Israel di Sei, kaere ini ada gabireri ya rau redo, yaku ini obini tau ya mabobigo.”

¹³ Ruth yaku nikabai reyo, “Nai varika amiye, ya yaku yi nemokori buni toga na mavo. Yi naivo rema rofu amuta dudu ago na ni maisa, idu na bi yi naivo rema yokoi kana de.”

¹⁴ Iruku iridedi ri Boaz yaku Ruth niyo, “Minari bae desi beredi be moigiya rofu waini ideri birisi iri.” Muro rena venesa ameinu reyori, Boaz yaku barley oriyadi mina be maro. Iruku iriyo rofu

uka bere nisi bafu be fereyo. ¹⁵ Mina usi dadisi neyo barley butu rigi ri, Boaz yaku ini moimai vene ni mama reyo, “Tau rigedi sanari moigo ka ga vegasa nifa. ¹⁶ Idu tau riyadi sanari ini rata be moisi ae magedi ma butu riyaine. Ina rofu ga nivaifa.”

¹⁷ Ye Ruth barley butu riyo ma uriyenau niyo, kamini tau risi mina utei reyo. Ini toe bi 10 kilogramme* kana. ¹⁸ Mina adodisi taoni dairiyo ma gokaisanu tau moiyo mina ini radini yaku veyo. Beika irisi bafu fereyo mina ka moi yakusi ini radini maro. ¹⁹ Naomi yaku ini radini nikaiteyo, “Ya bi gua goinari butu butu reyo? Kaere di sanari moimai reyo? Mina amiye kaere yaku ya vei mama riyo ina rofu bi buni tora gade mago!”

Mina usi Ruth yaku ini radini nioteimaro kaere amiye di sanari moimai regamo. Niyo, “Mina amiye gua inasa moimai reyaka di roka bi Boaz.”

²⁰ Naomi yaku ini radini rofu niyo, “VARIKA AMIYE yaku uka buni ina rofu mabobigo! Ini buni tora gade bi toga rei baedo muyena ma vegu vene fafau.” Dudusa niyo, “Mina amiye bi uni davatu yokoi, uni usika ourena toe erufudo amiye yokoi.”✧

²¹ Kamini Moab rema Ruth yaku niyo, “Boaz yaku ka na rofu niyo, ‘Nai moimai venesa amegiya bogo nai barley moimai rededi mina moi koina regedi.’”

²² Naomi yaku ini radini Ruth rofu niyo, “Nai vefa, buni bi ini ofi venesa dibigiya, ini adina amiye be di murori digiyari yaugedi baebu.” ²³ Ye

* **2:17:** Hebrew agori bi “ephah”. ✧ **2:20:** Lev 25.25

Ruth bi Boaz di moimai ofi ofi adinau amei digasa butu butu regamo boyo barley ma witi dogo reyadi koina niyo. Ma ini radinisa amegamo.

3

Ruth ini maruka baku reyo

¹ Meda nokoiri Naomi ini radini rofu niyo, “Nai vefa, na yaku rumana yokoi maina regida, ye yaike yava gaima amegiya. ² Ya bi Boaz di moimai rema venesa moimai regamadi. Resi Boaz, kaere bi uni davatu, gua urusa bi barley rama utei resi fotaka koka rena yavari barley fotaka makugo. ³ Ya bi rafesi sisika buni vevero risi varuka burefe iniye akugiya. Resi mina yavari negiya, idu yi ne uruma bi ari kode ga veyaine iri-iri koina nigo mamu. ⁴ Ini varedo sana vei diba re. Bosi ini yuka bou sase resi vare. Beika regiya bi ina yaku ya nigo.”

⁵ Ruth yaku nikabai reyo, “Ya yaku beika nisa bi regida.”

⁶ Ye Ruth ini radini yaku niyo kana fotaka utei resi koka rena yavari neyo. ⁷ Boaz ini vima buni dudu, iri-iri koina niyo ri barley tau riyadi sanari varegi neyo. Ruth kiya kiya atafu bosu ini yuka bou sase resi vareyo. ⁸ Uru tobori Boaz tururu resi kero reyo ma rema yuka adinari varedo veitao reyo. ⁹ Ni kaiteyo, “Ya bi kaere?”

Ina yaku niyo, “Na bi Ruth yi moimai rei tavoi reida rema, yi varuka bou riyo tu yaku na bou ri, adina ya bi usika ourena toe erufusa amiye.”

¹⁰ Boaz yaku nikabai reyo, “Nai vefa, VARIKA AMIYE yaku buni tora gade ya mabobigo. Beika

gua reyo di uka buni, ma sena mokei tora reyo kana de. Ya bi rumana ruaka gugura tau nufa o tau de maina de reyo. ¹¹ Nai vefa, ori ga re. Yi beika usa nigiya na bi regida. Nai asiyaka rumana tau taoniri bi ina diba ya bi vegu buni rema. ¹² Rama na ka yi maruka di usika ourena amiye, idu usika ourena toe erufudo amiye ka atafuri amedo.* ¹³ Gua urusa minari varegiya ma uriyaku mirona rumana ya uka mokego ri ya mego, bi buni. Idu ya uka de mokego vonisi, bi rama iniye VARIKA AMIYE amedo dada, na yaku regida. Gua bi varei ari uveyo.”

¹⁴ Ye Ruth bi Boaz di yuka adinari vareyo idu amiye ga diba niyagane uriyaku gorogoro dadiyo. Ma Boaz niyo, “Amiye ga neidegedi rema fotaka utei resi koka rena yavari dui reyo.” ¹⁵ Boaz ka niyo, “Yi varuka moi baesi rafori ibu re.” Makai reyori, Boaz yaku 20 kilogramme kana barley rausi resi Ruth adodi maro. Ma taoniri dairiyo. ¹⁶ Kamini Ruth okiyo ma ini radini yaku nikaiteyo, “Nai vefa, gokai dibo reyo?”

Resi Boaz yaku beika tau reyo mina nioteimasi ¹⁷ ka niyo, “Ina yaku mina feta 6 barley na masi niyo, ‘Vana notoka yi radini rofu de dairigiya.’ ”

¹⁸ Kamini Naomi ya niyo, “Nai vefa, tua re, ve kumo gabi beika vata nigo. Boaz bi asa moina de koderi mina ago gua moi rorobo rego.”

4

Boaz Ruth meyo

* 3:12: Ruth 2.20

¹ Mina ituari Boaz dadi bosu taoni di ida venari ameinu reyo. Usika ourena toe erufudo amiye, kaere bi Boaz yaku sena nidodi reyo, mina baeyori Boaz yaku raka niyo, “Nai asini, bae minari ameinu re kumo.” Ye boinesi ameinu reyo. ² Boaz yaku taoni di tora vene vana ufo* moisi niyo, “Minari ameinu regedi.” Ye makai reyadi. ³ Resi usika ourena toe erufudo amiye rofu niyo, “Naomi bi Moab gutuna dairi baesi uni dubuini Elimelech di kono tu bi sero redo. ⁴ Nai mokena bi mina ago niokuda ameinu reyadi ma nai amiye di tora tora di nemokori ya yaku voi reyaine. Voi regiya vonisi bi buni. Idu, ya de voi regiya vonisi ka na nioteima resi na diba. Adina amiye yokoi ini vava de idu ya maka, ma usi bi na.”

Ma niyo, “Na yaku voi regida.”

⁵ Kamini Boaz yaku niyo, “Mina kono Naomi rofu voi regiya medari bi, Ruth kaere bi Moab rema ma obu niyo ka voi moigiya mini. Makai regiyari bi mina kono di muyeyo amiye di rokasa amebigo.”

⁶ Mina usi usika ourena toe erufudo amiye yaku nikabai resi niyo, “Makai bi nai vava mina rofu moi taga rigida adina makai regidari, bi nai mida mida yaku mina kono de moigedi. Ye, ya yaku voi re. Na bi anua regida.”

⁷ Sena ituari Israel gaganiri bi kono o gugura sero regika bi, sero redo amiye yaku ini yuka ro moisi voi resi amiye maro. Israel gaganiri kono o gugura sero regika makai resi koina niyadi.✧

* 4:2: Mina bi ten (10). ✧ 4:7: Deut 25.9

⁸ Ye mina usika ourena toe erufudo amiye yaku Boaz rofu niyo, “Ya kaya voi re.” Ma ina bi ini yuka ro kutusi maro.† ⁹ Kamini Boaz yaku tora vene ma amiye tau rofu niyo, “Gua vesi neideyadi na yaku Elimelech, Chilion ma Mahlon di gugura tau Naomi rofu voi reyaka. ¹⁰ Ye Ruth, kaere bi Moab rema ma Mahlon di obu ka nai rema niyo. Makai regidari bi muyeiyadi vene di roka amebigo ini gugurasa, ye ini roka ini usika ourena di rofu, ma taoniri roka bura rededi bukari de roro nigo. Gua vesi neideyadi.”✧

¹¹ Resi tora vene ma amiye tau bi mina taoni di ida venari yaku niyadi, “Rama, una bi vesi neideyafa vene mini. VARIKA AMIYE yaku mina rema kaere yi yavari bogo rofu buni reyaine, Rachel ma Leah kaere bi Israel di mida tau evata reyadi kana. Ya bi Ephrathah ri amiye tora nigiyi ma Bethlehem ri ka yi roka ogau nibogo.✧

¹² VARIKA AMIYE yaku mina rema ofi rofu tutubena ya maraine, kaere bi Perez, Tamar ma Judah di mida, di usika ourena kana nigedi.”✧

Boaz ma ini tutubena vene

¹³ Ye Boaz yaku Ruth mesi inasa vareyo. VARIKA AMIYE yaku buni tora gade maro ma rivo nisi rumana mida odiyo. ¹⁴ Kamini rema vene yaku Naomi nioteimaradi, “VARIKA AMIYE buni tora gade masifa, kaere bi mina medari usika ourena toe erufudo amiyesa ya ferei tavoi de reyo. Ina bi Israel gaganiri ini roka tora niyaine! ¹⁵ Ina yaku mida odiyo kaere yaku yi vegu moi ruaka rego ma

† **4:8:** Fefa ago beri bi maro; Hebrew agori mina ago bi de.

✧ **4:10:** Deut 25.5–6 ✧ **4:11:** Gen 29.31 ✧ **4:12:** Gen 38.27–30

ugava nigiyari ya nari rei mona reyaine. Adina yi radini kaere bi ini uka ya mado bi rumana mida 7 ya yaku moyagaduri ka vo nisi ya rofu bi buni niyagadu.” ¹⁶ Resi Naomi yaku mina mida moisi ini budari aesi nari reyo.

¹⁷ Rema vene mironari amededi yaku niyadi, “Naomi bi rumana mida nufa niyo.” Ma ina roka niyadi Obed.

Ye ina bi Jesse di baba, ma Jesse bi David di baba.

¹⁸ Mina bi Perez di vata ni raroda reyadi vene: Perez bi Hezron di baba, ¹⁹ Hezron bi Ram di baba. Ram bi Amminadab di baba, ²⁰ Amminadab bi Nahshon di baba, Nahshon bi Salmon di baba, ²¹ Salmon bi Boaz di baba ma Boaz bi Obed di baba, ²² Obed bi Jesse di baba, ma Jesse bi David di baba.

**Sei di Uka Ago Ruaka
Ruth and the New Testament in the Doromu-Koki
Language of Papua New Guinea
Rut na Nupela Testamen long tokples Doromu-Koki
long Niugini**

copyright © 2011-2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Doromu-Koki

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-03-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

21189aa1-9850-5863-b4a2-22b21f2fbbe9